

ESTUDI. ESCULPTURA DE JOSEPH LLIMONA

Vol. iv. N.º 95. Juliol 1903

Ayuntamiento de Madrid

De la primera jornada

*Cantemhi una canso tot caminant
qu'es fa curt el camí qui ya cantant.*

Matinada

Apunta'l jorn, saltant per les collades
freseja el bestiar:
sentiu eixa remor de les brancades,
el jorn va a comensar!
Mireu l'esclat de serra llevantina
al primer raitj de sol,
mireu pels plans la boira com camina,
aviat empendrà'l voll!
Corre pel mon suprema esgarrifansa
d'un vent esperitat,
s'aixeca tot del somni que descansa:
i jo estaré parat?
El qui remou la matinal aurora
també'm desperta a mi,
veig al devant la ratlla tentadora
d'un ignorat camí.
Marxem bastó, la veu que'ns hi convida
ressona a dintre un hom.
Si no es algú que d'allà lluny ens crida,
es un que ens treu d'ont som.

El Ram d'or

Cansó de camí.

Cantant per un camí
tres minyons sen anavan
el pare els despedí
un tros enllà de casa.
— Marxeu sota el cel blau:
Adeussiau!
El gran si va quedar
al mitj de la jornada,
cullint flors per un plà
que's lo que més li agrada:
—Marxeu germans si us plau,
Adeussiau!
Marxant els altres dos
camí d'enllà cantavan,
mitjà vol fê un repós
que'l seu delit s'acaba.
—Germà no soc prou brau:
Adeussiau!
No hi son tornats tots tres

a casa del seu pare
que'l més petit no hi es
no hi es tornat encare.
—Qui sap per ont s'escau:
Adeussiau!
El pare está de mort
pel finestró guaitava,
ja en veu veni un ram d'or
dut per minyó que canta.
—Ja puc morir en pau:
Adeussiau!
— Oh pare si viviu
tindreu bona durada,
oh pare si us moriu
us planto en la fossana,
la flor que may no cau:
Adeussiau!

Aculliment

Si mai passeu devant de la masía
que obre'l portal a vora del camí,
entreuhi a reposar com jo aquell día,
quant fatigat de marxa,
vaig reposar allí:
—Si fossiu servidor per ajudar-me,
me deia una fadrina
ab un cistell al cap,
soleta jo no puc descarregar-me,
els homes son per fora,
no'm pot ajudar cap.
Obre a la llum la porta esbalandrada,
i un dintre veig allí que m'enamora:
aquella quietut d'entrada neta
de casa sols torbada
pels xiscles que fá entrant una aureneta.
Ajudo a la fadrina,
que'm dona del cistell el fruit mellor,
un raitj de sol de terra l'ilumina
daurantli l'arrugada morenor.
Beneixo la dòna i la masía,
i el bon aculliment que m'han donat,
aquell cistell de fruit
i el fruiterar que'l cría,
i reprenc el camí asserenat.

Ayuntamiento de Madrid

De pas

Quant passava aprop
de la casa blanca,
gossos m'han lladrat
i la porta es tanca.
Quant ja soc passat
tothom qui trobava,
no'm sap dir l'adeu,
ni me'l contestava.
— Gossos no'm lladreu
no robo les cases,
tampoc pels camins
ni'l fruit de les rases.
Robo més endins,
ànimes tancades
que vull espanyar
fentles soleiades.
Casa no vull bens
ni res del que tanques,
no vull lo que tens
sino es lo que't falta.

Mitjdia

A dalt d'una collada que veuen dues valls,
quant tocan a mitjdia s'atura'l caminant.
S'asseu sobre una roca que'l servirà de plat,
per taula les montanyes, sostre l'immensitat.
Convida an els que passen:—Veniu, veniu germans;
d'aquest bocí que porto, menjeune xics i grans!
Com que ningú s'atura, no's pert la voluntat,
aucells que van per l'aire també s'han convidat.
Replegan les engrunes i fugen a volar;
ell lliga les alforjes i torna a caminar.

Reposada

Deixeu que mi reposi una vegada
en la font del pastor,
de poc s'en es marxat ab la vacada
sento l'esquelliró.
En eixa font pastor, que tu has guarnida,
reposaré un instant,
li tornarà la forsa defallida
d'un pobre caminant.
Sobre la pica t'hi has deixat la crossa
li trobaràs demà,
per refilar avui faria nosa,
si es pert se perdrà...
El veig plantat a dalt una carena,
cantas perque fa sol
et sents de quietut l'ànima plena

tens tot lo que ella vol.
Oh mai sabrás pastor, la pena amarga
del nostre desitjar,
ni el trist consol en l'esperansa llarga,
d'un regne que vindrà.

El fluviol

Cansó de pastors.

Era un rei molt poderós,
que'l fill únic que tenia,
quant s'estava entre'ls pastors
com a do els hi prometia:
d'obtenir tot lo que's vol,
refilant el fluviol.
Quant el van venir a buscar
per guardá el remat dels homes,
despedint el bestiar,
i als pastors d'aquestes comes,
deia en mitj de desconsol,
refilant el fluviol:
— El meu regne es massa trist,
jo tot sol m'anyoraria,
i molt més d'ensá que he vist
vostres prades d'alegría,
pujaré ab el meu estol
refilant el fluviol.
Quant el príncep va sé allá
mala guerra sostenia,
un si diu que va guanyar,
altre diu si perderia,
i el fadrí va tornar sol
refilant el fluviol.
Mentre'l príncep va se aquí
no plovia ni nevaba,
i l'herbei feia florir
i el remat s'el escoltava,
i l'aucell parava el vol,
refilant el fluviol.
Quant el príncep va morir,
va deixarnos sa música,
ella serva l'esperar
d'una vida molt més rica.
Perxó sempre surt el sol
refilant el fluviol!

Demnant camí

Atravesseu el pont,
passeu devant la font
i us pujará el camí fins a la plassa,
la plassa d'un vehinat

de cases escampat,
 en mitj dels esgrahons de la montanya.
 Es veu sortir valent,
 el cim tot resplendent
 damunt de la rojor de les teulades
 que a sota seu s'aclofan espantades...
 i al peu del campanar
 pel bell mitj del fossar,
 arrenca el caminot de les cingleres.
 Seguiu els giravols
 deixant els corriols
 que han fet els traginers per fer dreceres,
 i quant sereu a dalt,
 veureu que el caminal
 segueix atravesant les nostres prades;
 que al rastre de la gent,
 el vert se va fonent
 i l'herba esgroguehint de trepitjades.
 Seguiu fins la creu,
 d'un que colgat de neu
 li van trobar perdut l'altre hivernada.
 Allí hi ha el trencador,
 si l'un s'enfila al cim
 l'altre es llença al abim
 d'aquella gran buidor de comarcada.
 Encare hi ha camí
 que fá de bon seguir,
 fins arriba a la font de la nevera;
 d'allí tot es incert,
 que'l camí està cobert
 pels rocs que van saltant en primavera.
 Cregueu que's fatigós
 muntar el pedregam d'aquella costa:
 si'm voleu creure a mi
 quedeuse a dormí aquí,
 que el sol va rodolant cap a la posta!

Ballades

A la plassa fan balles—plenes de flors
 les mosses se m'acostan:—vull ballá ab vos
 — Minyona vaig depressa:—soc de camí.
 — Depressa, ben depressa—balleu ab mi!

Els mossos també'm deian:—Bon foraster:
 si sortiu a la dansa,—balleu primer!
 — Fadrinets de montanya—no'm puc quedar,
 la meua via es llarga—de caminar.

— La vostre feina, jove;—deian els vells,
 avui es alegrarvos,—ballar ab ells.
 — Jo la seva alegria—ja la tinc dins,
 deixeu que me l'emporti—pels meus camins.

Una vella'm convida:—Quedeuse anit...
 a la cambra més alta—us farem el llit!
 — Padrina, padrineta—jo no tinc son,
 per desvetllá als que dormen—corro pel mon.

Desde dintre del rotllo:—Doncs que teniu?
 me deia una pubilla—del ullet viu.
 — Tinc les mateixes ganes—que sentes tu
 de donarli la vida—quant veig algú.

Balla, balla minyona—balla per mi
 que jo faig per vosaltres—el meu camí!
 Quant sortia del poble—anavan tocant,
 encare sento l'Angelus—de dalt estant.

La vetllada

— Digaume la mestressa per qui m'haurá confós,
 la vostra criatura quant jo parlava ab vos?

— Us pren per un altre home que fou aquí una nit,
 perdut entre la boira trobava al meu marit.
 Era una vetlla trista escassejava el pa,
 com ell ens el partia encare en va sobrar.
 Deia paraules dolces... feian de bon sentir...

— Digaumeles mestressa, torneumelas a dir!

— Deia que la vianda sempre que's reparteix
 ab bon amor pels altres us semblará que creix;
 i prometia dies que allargará per tots...

— No recordeu els termes, no recordeu els mots?

— Tan sols quant sen anava fent un petó al infant,
 deia que l'esperava per quant seria gran...
 que feian falta homes moguts a fi de be...

— Digaume la mestressa cap on podria ser?
 Donaume alguna senya que'l vull aconseguí,
 per les seves paraules també'm demana a mi!

— Dormiu aquesta vetlla, quedeuse fins demá,
 guaitau a la finestra, veureu el fosc que fa!
 Els Trillons i Cabretes encare no han sortit,
 pel tom que ha dat el Carro som lluny de mitja nit.
 Mireu quina serena farà demá mati,
 fins dalt a la carena us donarem camí.

J. PUJOAN

MALEINA

BUSTO DECORATIU PER LAMBERT ESCALER

Los héroes

BORRÓ la sangre, roja como la vergüenza presente y como la venganza futura, la áurea y maravillosa leyenda de un Pueblo. Los poetas afeminados no pudieron ser Tirteos, nuncios de victoria, no supieron como Jeremías llorar sobre las grandezas pasadas; enmudecieron al espantoso y pesado desplome de la Patria sin vibrar sus almas como liras rotas, ni gemir flébiles como palomas heridas.

Cayó bajo las ruinas la muchedumbre estulta é inconsciente, sin agitarse en convulsiones de horror, al ver cuartearse la misteriosa bizantina bóveda del encantado santuario de sus tradiciones épicas.

No gritó; porque al darse cuenta de la catástrofe, las enormes piedras hundían pechos, estrujaban gargantas, aplastaban, salpicando de sangre y sesos temblorosos los escombros, ca-

bezas sin ideas, miembros informes, sangui-nolentos, asquerosos, palpitaban á destajo con resabios de vida, manos crispadas de afilados dedos, clavaban las uñas en la tierra árida para abrirse sepultura, lastimándose, sarcasmo horrible, en secas y retorcidas garras. La claridad blanca y brillante del sol hermosamente libre, hería con dardos de luz el cuadro de desolación, porque antes se filtraba melancólica por los ventanales de vidrios multicolores del derruido templo, que la viciaban en bellísimos cambiantes, besando silenciosamente con dorados tintes la tranquila frente del Pueblo, extasiado sacerdote del ídolo, que juzgó eterno de sus glorias.

Cuando los que aún vivían, sintiendo que dejaba de oprimirles la mano del espanto, entreabieron los ojos soñolientos, dolorosamente

los cerraron deslumbrados por el espléndido, y para ellos insólito derroche, de luz riente y sin tamiz. Por fin, el pesado sopor de la oscuridad antigua, desprendiéndose de sus párpados, levantaron trabajosamente los maltrechos cuerpos hasta ponerse vacilantemente en pié, y mitigando con las manos sobre los ojos, como pantalla, su intensidad, con temerosa alegría contemplaron el horizonte sin límites bañado en océanos de luz.

Entonces sintiéronse fuertes en el alma, pero al tropezar con los cadáveres yertos de sus hermanos, enfangándose de pegajoso lodo de cuajada sangre y carne putrefacta y gusanada, advirtieron lo inmenso de su desgracia; anudóles el pesar la garganta que se ahogaba con hípotes histéricos y con la cabeza entre las consumidas manos, cayeron silenciosamente llorando sobre las piedras, que no se ablandaron.

La luz con latigazos abrasadores castigó los dorsos escuálidos, incendió las neurasténicas cabezas, pincharon con dardos de fuego sus muslos desnudos las piedras que el sol calcinaba, y saltaron de ellas, extendiendo las huesosas manos, abriendo las secas y sedientas bocas, enarcando las cejas, revolviendo espantosamente los inyectados ojos, locos de luz y

de calor, dejando escapar sonidos guturales y foscos de sus pechos tísicos.

El Hombre, decían, y angustiosamente, jadeantes, cada uno intentaba levantar, una, de las colosales piedras, para reconstruir el edificio. A sus esfuerzos, crujían dolorosamente descoyuntados los huesos, anebrábanse dedos, saltaban uñas, rompíanse vértebras, resquebrajábanse pechos, y las piedras seguían inmovibles en el sitio. El Hombre, el Héroe, murmuraban con apagadas voces, famélicos, extenuados, alzando al cielo los cerrados puños con desesperación; hiriéndose el pecho con rabia, golpeándose en su impotencia los muslos, ahogándose de angustia, vidriosos los ojos, demacrado y con lastimosa expresión el rostro pálido.

El Hombre..... y cada uno pugnaba por levantar una de las ingentes piedras del templo caído.

.....

Un pié indiferente, cegó el nido á unas hormigas rubias y diminutas; y entre todas, uno á uno fueron separando los granitos de arena que lo obstruían hasta dejar el paso expédito. Al nido conducían, ayudándose todas, para ellas, gigantes insectos, apetecida vianda de su próspera y precavida defensa.

DOMINGO GARCÍA PUJOL

LA FIANSA per Anatole France

..... Par cest ymage
Te doing en pleige Jhesu-Crist,
Qui tout fist, ainsi est escript:
Il te pleige tout ton avoir;
Ne peuz nulz si bon pleige avoir.

(Miracles de Notre Dame par personnages,
publ. par G. Pâris et U. Robert.)

DE tots els marxants de Venecia, Fabio Mutinelli era'l més puntual en complir llurs compromisos. Se manifestava lliberal i magnífic en tota ocasió i sobretot en llocs de senyores i gent d'iglesia. La galant bondat de llurs costums era celebrada en tota la República, i s'admirava a Sant Zanipolo un altar d'or

qu'ell havia ofert a Santa Caterina per l'amor de la hermosa Caterina Manini, dona del senador Alesso Cornaro. Com era molt ric, tenia molts amics, als qui donava festes que pagava de sa borsa. Pro sofrí grans pèrdues en la guerra contra'ls genovesos i en els terratrèmols de Nàpols. Succehí també que trenta de llurs

navilis foren agafats pels *Uscoques* o's perden en el mar. El papa, a qui ell havia deixat a manlleu grosses quantitats de diner, refusà tornalshi. De manera que'l magnífic Fabio fou despullat en poc temps de totes llurs riqueses. Havent venut son palau i sa vaixela per pagar lo que devia, se trobà despossehit de tot. Pro destre, coratjós, molt entés en el negoci, i en la forsa de l'edat, no somniava més que en aixecar llurs negocis. Feu càlculs i avaluà que li eran necessaris cinc cents ducats pera ferse a la mar i provar nous projectes dels quins augurava un resultat segur i ditxós. Demaná al senyor Alesso Bontura, qu'era'l més ric ciutadà de la República, si voldria deixarli aqueixos cinc cents ducats. Més el bon senyor, apreciant que, si l'atreuiment es la causa de les grans fortunes, sols la prudencia les conserva, refusà d'exposar una suma tan grossa als perills de la mar i de la casualitat. Fabio se adreà tot seguit al senyor Andrea Morosini, a qui ell havia servit altres vegades ab tots els modos.

— Molt estimat Fabio, li respongué Andrea, a altres que vos jo deixaria voluntariament aquesta quantitat. No tinc gens d'apego a les monedes d'or i'm conformo, sobre aquest punt, a les màximes d'Horaci, l'satíric. Pro estimo vostra amistat, Fabio Mutinelli, i m'exposaria a pèrdrela en deixantvos el diner. Doncs, molt sovint, el comers del cor va mal entre deudor i acreedor. N'he vist masses exemples.

En dihent aqueixa paraula, el senyor Andrea feu acció d'abrassar amablement al marxant i li llensà la porta pels nassos.

L'endemà, Fabio anà a casa dels banquers lombards i florentins. Pro cap consentí en deixarli solsament vint ducats sense fiança. Corregué tot el dia de taulell en taulell. Arreu li responíen:

— Senyor Fabio, us coneixem pel marxant més bo de la ciutat, i'ns sab greu negarvos lo que demaneu. Pro la bona marxa dels negocis ens hi obliga.

Al vespre, com ell tornés tristament a sa casa, la cortisana Zanetta, que's banyava llavors en el canal, se penjà a la góndola i esguardà a Fabio amorosament. En temps de sa

riquesa, l'havia feta venir una nit a son palau i l'havia tractada ab efecte, puig era d'humor rialler i graciós.

— Dóls senyor Fabio, li digué, jo sé vostres desgracies; elles son la conversa de tota la ciutat. Escolteume: jo no soc pas rica, pro tinc algunes joies al fons d'una petita arca. Si vos les accepteu de vostra servidora, gentil Fabio, jo creuré que Deu i la Verge m'estimen.

I era veritat que, en la raresa de l'edat i la delicada flor de sa hermosura, la Zanetta era pobre. Fabio li respongué:

— Graciosa Zanetta, hi ha més noblesa en la cofurna ont tu vius, que en tots el palaus de Venecia.

Tres dies encare Fabio visità les banques i les llotges sens trobar una persona que volgués deixarli el diner. I arreu ell rebia una mala resposta i oia discursos que s'assemblaven a n'aquest:

— Haveu fet un gran tort de vendre vostra vaixela per pagar vostres deutes. Se deixa a un home endeutat, pro no a un home despullat de mobles i de vaixela.

Al quint día, l'va empényer la desesperació fins la Corte delle Galli, com s'anomena també'l Ghetto i qu'es el barri dels jueus.

— Qui sab, va dirse, si obtindré d'un circumcís lo que'ls cristians m'han negat?

S'encaminà per consegüent entre'ls carrers Sant Geremia i Sant Girolamo, per un canal estret i porc, del quin cada nit, baix ordre del Senat, l'entrada era tancada per cadenes. I, en l'embràs de saber a quin usurer s'adreària en primer lloc, li recordà haver oit a parlar d'un israelita anomenat Eliézer, fill d'Eliézer Maimonide, a qui's tenia per molt ric i d'un esperit maravellosament subtil. Per consegüent, preguntant la casa d'aquest jueu Eliézer, hi deturà sa góndola. Se veia demunt la porta una imatge del canalobre de set branques, que'l circumcís havia fet esculpir com un signe d'esperansa d'aquell designe dels dies promesos en que'l temple renaixeria de llurs cendres.

El marxant entrà dins d'una sala il·luminada per una làmpara de coure de quina's dotze blens fumejaven. El jueu Eliézer se trobava assentat devant de llurs balanses. Les finestres

EL PETÓ PERDUT. BUSTO
DECORATIU PER LAMBERT ESCALER

Ayuntamiento de Madrid

NVRION. CAPET DECORATIU
PER LAMBERT ESCALER

de sa casa estaven tapiades perquè era infidel.

Fabio Mutinelli li parlà d'aquesta manera:

—Eliézer, jo t'he tractat varies vegades de gos i de pagà renegat. M'ha arribat, quan me trobava més jove i en el vigor de l'edat, l'haver de llensar pedres i llot a la gent que passa al llarc del Canal, una roda groga cosida a la espatlla, de manera qu'he pogut esperar a n'alguns dels teus i tu mateix. T'ho dic no per ferte afront, mes per llealtat, en el mateix moment que vinc a demanarte que'm fassis un gran servei.

El jueu aixecà tot dret en l'aire son bras sec i nusós com un cep.

—Fabio Mutinelli, l' Pare qu'es al cel ens jutjarà a l'un i l'altre. Quin servei em vens a demanar?

—Deixeume cinc cents ducats per un any.

—No's deixa pas sense fiança. Tu ho has après sens dubte dels teus. Quina es ta fiança?

—Es precis que sápigas, Eliézer, que no'm resta ni diner, ni un vas d'or, ni una gabolera de plata. No'm resta sinó un amic. Tots han refusat de ferme'l servei que't demano. No tinc en el món més que mon honor de marxant i ma fe de cristià. Jo t'ofereixo per fiança la Santa Verge Maria i son fill diví.

A n'aqueixa resposta, el jueu, inclinant la testa com qui medita i pensa, amanyagà per breu estona sa llarga barba blanca. Aprés:

—Fabio Mutinelli, condueixme vers ta fiadora. Perqué convé que'l manllevador sigui posat en presència de la fiança que se li ofereix.

—Aital es ton dret, respongué'l marxant. Aixecat i vina.

I conduhí a Eliézer a l'iglesia dell'Orto, prop del lloc conegut pel camp dels Moros. Allà, ensenyantli la Madona que, dreta sobre l'altar, el front cenyit d'una corona de pedreria, l'espatlla coberta d'un manto brodat d'or, tenia en llurs brassos l'infant Jesús adornat com sa mare, el marxant digué al jueu:

—Heusaquí ma fiança.

Eliézer, havent esguardat l'un après de l'altre, ab ull fi, al marxant cristià, la Madona i l'Infant, inclinà'l cap i digué qu'acceptava la fiança. Feu tornar a Fabio a sa casa i li entregà cinc cents ducats ben pesats.

—Aixó es teu per un any. Si durant un any, dia per dia, tu no m'has retornat la suma am els interessos al tant fixat per la lley de Venecia i la costum dels Lombards, imagina tu mateix, Fabio Mutinelli, lo que jo pensaré del marxant cristià i de sa fiadora.

Fabio, sens perdre temps, comprà vaixells i'ls carregà de sal i d'altres diverses mercaderies qu'ell venia en les ciutats de l'Adriàtic ab gran benefici. Aprés, ab un nou carregament, fiu vela vers Constantinopla ont comprà tapisos, perfums, plomes de gall-d'indi, evori i ébano, que fiu canviar per llurs dependents, sobre la costa de Dalmacia, contra fustes de construcció que, d'avans, li estaven compres pels Venecians. Per aquest medi, decuplicà en sis mesos la suma qu'havia rebut.

Pro un dia qu'ell se divertia en barca, pel Bósforo, am dones gregues, estant allunyat de terra, fou agafat pels pirates i conduit captiu a Egipte. Per fortuna, el seu or i llurs mercaderies estaven assegurades. Els pirates el vengueren a un senyor serralí qui, haventli fet posar els ferros als peus, l'envià a conreuar el blat, qu'es molt hermós en aquella comarca. Fabio oferí a son amo de pagar un gros riscat, pro la filla del senyor serralí, que l'estimava i volia persuadirlo de lo qu'ella desitjava, va tréureli del cap al seu pare'l deslliurament a cap preu. No esperant sa salvació més que d'ell mateix, llimà llurs ferros amb els instruments que se li donaven per conreuar els camps, fugí, guanyà'l Nil i's llensà en una barca. Aixís arribà al mar qu'era prop i anà errant molts dies, i en el mateix moment de morir de fam i de sed, fou recullit per un navili espanyol qu'anava a Génova. Pro, aprés de vuit dies de navegació, aquest navili fou acomés per una tempesta que'l tornà a llensar sobre la costa de Dalmacia. A poca distancia d'abordar, s'estabellà contra un escull. Tota la tripulació s'ofegà, i Fabio, sostingut per una gavia de pollastres, conseguí arribar a la platja. Caigué sense sentits i fou recullit per una viuda prou hermosa, anomenada Loreta, qui na casa's trobava sobre la costa. Aqueixa dama el fiu transportar, el va fer ajàurer en sa propia habitació, el vetllà, li procurà tots els cuidados.

Quan va retornarse, sentí'l perfum de murtras i de roses i vegé desde sa finestra un jardí que devallava en pisos fins al mar. Loreta, dreta al capsal del llit, prengué sa viola i la tocà tendrement. Fabio, en son regoneixement i son éxtassis, li besà mil voltes les mans. Li'n donà mercés i li digué qu'estava menys conmogut d'haver recobrat la vida que de déurela a una tan bella persona. S'aixecà i anà a passejar amb ella pel jardí i, trovantse assentat en un bosquet de murtres, va atràurers a la jove viuda i li sagellà'l seu agraphiment am mil afalacs.

La trová sensible a llurs atencions i passà prop d'ella algunes hores en éxtassis; après del que's tornà inquiet i preguntà a sa hostalera en quin mes i precisament en quin día del mes estaven.

I quan ella li hagué dit, comensà a plorar i a queixarse, considerant que sols mancaven vintiquatre hores perquè complís un any enter après del día qu'ell havia rebut els cinc cents ducats del jueu Eliézer. L'idea de mancar a sa promesa i d'exposar sa fiadora als retrets del circumcís li era intolerable. Haventli preguntat Loreta la causa de sa desesperació, li va fer conèixer. I com era molt piadosa i molt devota de la Mare de Deu, s'afligia ensemps qu'ell. La dificultat no era pas de trovar els cinc cents ducats. Hi havia en la ciutat vehina un banquer que guardava feia sis mesos una quantitat semblant a la disposició de Fabio. Pro anar de la costa de Dalmacia a Venecia en vintiquatre hores, sobre una mar revolta i per vents contraris, no's pot somniar.

—Tinguém en primer lloc la suma, digué Fabio.

I quan un criat de sa hostalera li va portar, el noble marxant feu dur una barca prop de la riva, hi posà'ls sacs contenint els ducats, après anà a cercar en l'oratori de Loreta una imatge de la Verge am l'infant Jesús, que era de fusta de cedre, i ben venerable. La col·locà dins la llanxa, prop del timó, i li digué:

—Madona, vos sou ma fiadora. Es precis que al jueu Eliézer se li pagui demà. Hi va mon honor i'l vostre, senyora, i'l renom de vostre fill. Lo qu'un pecador mortal com jo soc, no pot fer, vos ho complireu, segurament,

pura estela del mar, vos per quina mediació la seguretat manteniau al qui marxava sobre les aigues. Dueu aqueix diner al jueu Eliézer, en el Ghetto de Venecia, a fi de que'ls circumcisos no diguin pas que vos sou una mala fiadora.

I, havent varat la barca, va llevarse'l barret i digué ben dolsament:

—¡Adeussiau, madona!

La barca s'allunyà. Llarc temps el marxant i la viuda la seguiren am la vista. La nit queia; una faixa de llum se destacava demunt la mar en calma.

Aprés, l'endemà, Eliézer, obrint la porta, vegé en l'estret canal del Ghetto, una barca carregada de sacs i muntada per una petita figura de fusta negra, tota resplendent de clarors d'aua. La barca's deturà devant la casa ont hi havia esculpit el canalobre de set branques. El jueu reconegué a la Verge Maria ab l'infant Jesús, fiadora del marxant cristià.

Traduit per SANTIAGO FOLCH

POT DECORATIU

PER LAMBERT ESCALER

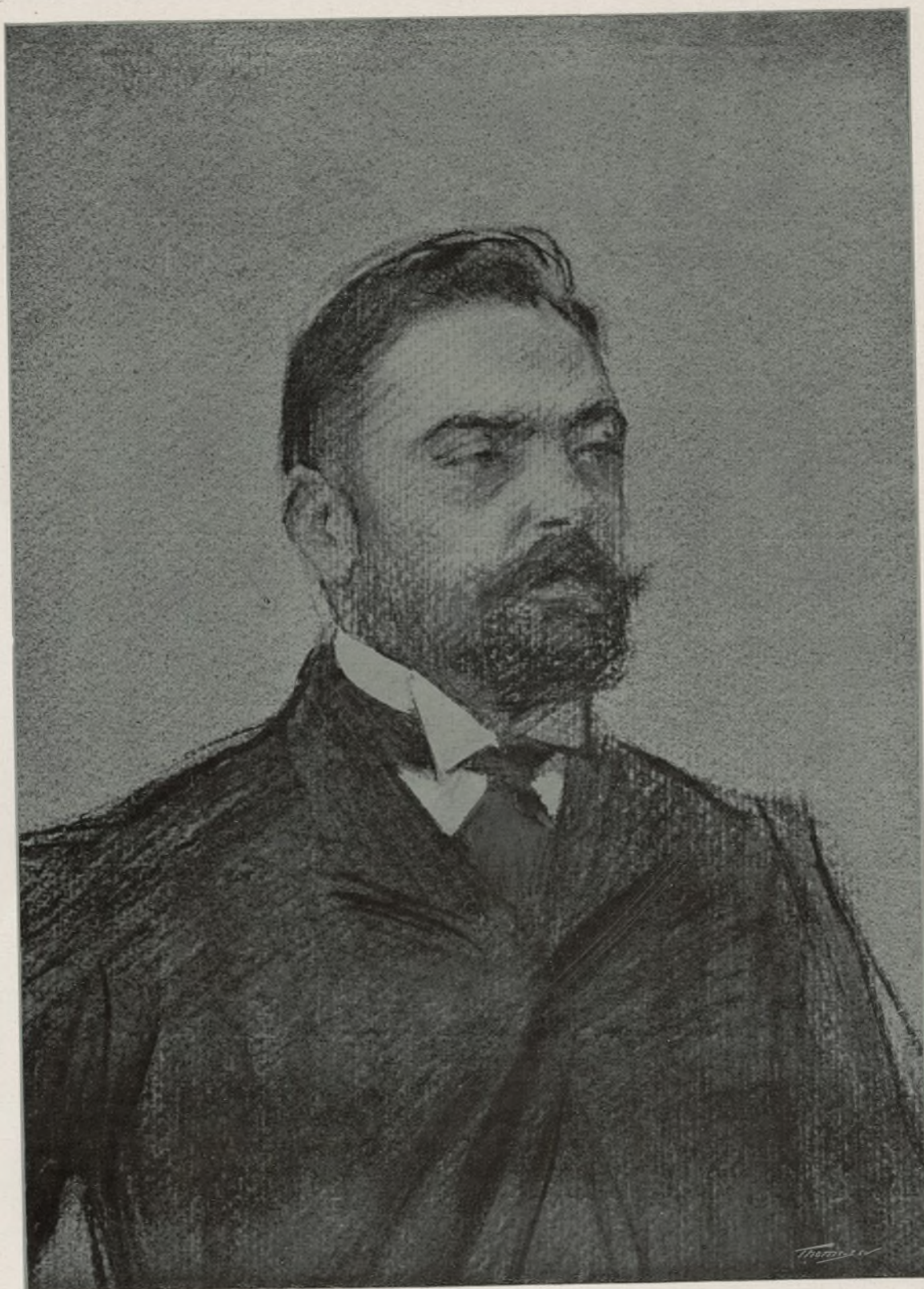
Teatralia

ARLEQUIN REY. — Confesso, que vaig anar al Eldorado a veure la *mascarada dramática* den Rodolf Lothar, sense haver llegit l'original, ni les traduccions francesa i italiana. Judicaré, o mes ben dit, consignaré les meves impressions, purament per la que'm va

HIVERN. TARJA DECORATIVA
PER LAMBERT ESCALER

Ayuntamiento de Madrid

JOAQUIM CABOT, PRESIDENT
DE L'ORFEO CATALA, PER R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

produhir, traduïda al castellà per no sé qui y representada per la companyia Guerrero-Mendoza. De primer entuvi, o siga després del primer acte, que si val a dir-ho, es el més rodonet i acabat de l'obra, haig de declarar que l'*Arlequin rey*, va semblarme un drama fet a batzegades, o més ben dit un drama intermitent. *En efecto*, (com diuen o deyan els mestres de matemàtiques, quan després d'haver enunciat el teorema, passaven a la *piçarra* a demostrarlo, brandant el guix). La obra d'en Lothar, presenta qualitats a estones; després d'una escena baldera, ensopida, morta, sense cap interès teatral, ni literari, s'alsa tot de cop, llampegua, viu, alena i demostra una ma, quasi mestre de dramaturg que la maneja, pero tot de sopte, com un cos galvanisat, a quí la corrent elèctrica manca, torna a caure aplomada, i esdevé per segona volta mansa, insípida i fins insuportable de escoltar i presenciar, ab el termòmetre a 30 graus, embutit en aquells *potros de rejilla* del Eldorado i marejat pel va i vé d'aquelles mases de fauna i flora disseccades, que ostenten—gracies a qui siga—ab anti-pàtica minoria, les matrones i matronetes barcelonines que van a la platea. Aquet fenomen intermitent—tornant a parlar del *Arlequin*—se reproduïx durant tota l'obra, fins a la escena final, deixant al espectador esmaperdut, el qual no sap, ni si l'hi ha agradat, ni si l'hi ha deixat d'agradar la obra representada.

Qui'n te la culpa d'aixó? L'autor, el traductor o els intérpretes? Vagint-ho a esbrinar. L'esvalot produït per l'*Arlequin*, esdevingut *rey*, a Alemanya, Austria i Italia i els escarafalls i mides enèrgiques fetes i preses per la censura, prohibint la representació del drama, atenent a que en ell s'hi fereixen, amb un punxó satíric d'alló mes ben esmolat, *venerandas instituciones*, deixa entreveure que pot ser l'original d'en Lothar, te una vivesa i una forsa que els traductors han esmortuid i han debilitat, a colps d'estisores, de pegats i d'*anyadits* exòtics, i que potser els intérpretes, siga per lo que siga, han ajudat a n'aquesta tasca de *composturas*, amb una execució mancada de vida, de realitat i de desatecció, i potser sobrada d'encarcament, de tons altisonants i de far-malla declamatoria.

A'l Eldorado, l'*Arlequin rey* va ser interpretat be, a estones, i posat en escena ab propietat i luxó, tambe a *ratos*. Se veu que tothom patia l'influencia de l'obra.

MALAS HERENCIAS.—Un drama que te tots els defectes del seu autor don Joseph Echegaray i ben poques de les seves qualitats. Sembla un mosaïc, una *fantasia sobre motivos* de lo més magret que ha presentat al públic desde la *Mariana* ensá. L'assumpto, arrenca tot de la rivalitat de dugues families, els Ibarrolas i els Buitragos (aixó dels *vui-trago*, va fer riure molt als meus vehins de platea, que no se sabien avenir de que gent tant modosa i ben vestida, portessin un nom de casa ab tanta fortor de taberna), rivalitat que s'oposa en principi, a que'ls amors de la última *vástaga* dels *Vui-trago* i del últim rebrot dels Ibarrola, o vice-versa, perque no n'estic gaire segur, acabin amb un casament lluhit. Al final, després de moltes penes i treballs, de molt fer anar en doina les *cumbres*, el *fango*, la *espesura*, el *hierro*, el *plomo* i el *rayo de sol*, crec que tot s'arregla amb un desafió molt costós i un sembla que's trova quinze anys endarrerat, quan en Rafel Calvo llampegava en el *Novetats vell*, o en l'Espanyol cremat, amb el *Conflicto entre dos deberes* i am *La realidad y el delirio* i quan l'Ixart i en Pitarrá se esbatusaven de valent, pera demostrar, l'un qu'alló era dolent, i l'altre que era molt bo i... gracies que la Guerrero i en Díaz de Mendoza, varen donar vida i animació a n'aquells ninots de palla posant tot el seu talent i tota la seva bona voluntat, al servey d'una obra que sense tals poderosos benefactors hauria nascut morta.

El drama va ser presentat d'una manera molt esmerada, en particular en els dos primers actes. El to general de la decoració (un interior de casa rica), molt ajustat i ben entés, aixís com també els mobles, d'una suntuositat que no sovintega pas en nostres escenaris.

GABRIELA DE VERGY.—No es cap obra nova, el seu autor don Joseph María Díaz, la va escriure a mitjans del segle passat, inspirantse en una llegenda de Borgonya, molt semblant a la nostra de Madona

Pèl & Ploma

Margarida i Guíllém de Cavestany. Es una obra feta al gust de l'època, que enlluerna als públics bons jans per la requincalla d'uns versos aparatosos, però que als públics d'avui en dia per... *bons jans* que siguin, també'ls deixa parats i no'ls acaba de fer el pes. Al Eldorado, la forsa dramàtica, l lensada a dolls, per la Guerrero, que en l'últim acte va tenir moments d'admirable alé trágic, va salvar també a la pobre *Grabiela* (com deya una cantanta catalana molt celebrada) d'un naufragi més que segur.

NERÓN.—No mes dirém que en la tragedia de don *no sé cuantos* Cavestany, pera donar una mostra de la veritat històrica que la inspira, que'l gran poeta llatí Marcus Annaeus Lucanus, (un dels personatges de la obra) recita en plena disbauxa neroniana, mai dirian que... una *balada!!!*... Me va xocar tant aixó, com si en Saint Saëns hagués fet cantar a Samson, la *Paula* i el *Morrongo*. Ademés l'obra sembla un empatx del ditxós *Quo vadis?*... però sense lo millor, es a dir sense Petronius, i amb un espatec de cristians de cartró, de cortisanes polars, de guardies pretorians, de professor de setmana santa de Sant Francisco, de gladiadors, de bestiaris i de bestieses, que feia *ribrezzo*. Ho dic ab italiá perque no es tant fort. Ah! en Neron diu molt sovint: *Viven los cielos!* Parla de *meses*, de *queridas* i quasi sempre de peixos, com *carpas*, *sollos*, *lampreas*.... i altres requisits de divendres de quaresma. Am tot, el *Neron* es presentat am luxó i certa propietat en els trajos, accessoris i decoracions. En Díaz de Mendoza i les actrius Martínez i Cancio porten sempre uns vestits hermosíssims, molt propis i van tots tres molt ben caracterisats. El primer tréu en l'últim acte, un trajo de guerra complert, de bronzo, or i cuiró, magnífic. Estic per dir qu'es lo que'm va agradar més de l'obra. La Guerrero va fer am gran sentiment la cristiana Fabia, i en Díaz de Mendoza encarná am fortuna la pobre figura del *Neron cavestanyano*.

LE DUE COSCIENZE.—Al teatre de Novetats, no sé si es per efecte de que es més gran, de que hi ha quatre ventiladors de gran potencia, o de que hi actua una compa-

nyia estrangera, que no més fa que obres de *ingenios* alemanys, francesos i italians, s'hi respira un altre aire.

Aixís com el *Eldorado trasciende á Puerta del Sol*, Novetats *trasciende* a *Avenue de l'Opera* i a *Place du Théâtre Français*, bon xic atenuades per'xó per gent del *Corso* de la *Piazza Colonna* i de la baladrera *Galleria Umberto I*. El drama d'en Rovetta, te un primer acte hermos, un según bonic, i un tercer desmaiá. Però, am tots els seus defectes, que'n te molts, i les seves desviacions, llastimoses, en un camí tan ben comensat, ¡quina diferencia!... Aquí si que hi ha vida! Aquí si que la gent son de carn i ossos! Aquí si que.... En una paraula, aquí m'hi trovo millor que allá! El conflicte que esclata en *Le due coscienze* es real, es hermos, es ben portat, es fruit d'alló del *color del cristal con que se mira*, i si l'autor que tan ardidament va saber posar cara a cara a les dugues conciencies, als dos homes que havent comés el mateix abús o delictes, sigui lo que sigui, demostren una diferencia capital de criteri al escullir el medi am que han de repararlo, hagués sapigut arrodonir el drama, que se n'hi va de tomballons en el tercer acte, *Le due coscienze*, fora una obra forta, sincera i de sanítós aire d'are.

En la interpretació varen sobressortir la Mariani, la Paoli i en Bertramo. En Paladini i en Zampieri podien haver estat millor.

NOZZE BORGHESE.—Es el *Mariage bourgeois* de l'Alfred Capus. Aquesta comedia, bastant difusa, perque en ella s'hi dibuixan tres o quatre accions, sense que mai el públic sápga quina es la principal, te algunes escenes ben apuntades i un final d'acte, el del segon, molt tendre i emocionant, però el conjunt i sobre tot la inesperada nota dramática del tercer acte, desconcerta per complert i deixa una impressió d'indiferencia que no fa venir ganes d'aplaudir, ni de xiular. La interpretació molt esmerada.

LA LEGGE DELL UOMO.—En Paul Hervieu va fer am la seva famosa *Loi de l'homme*, una comedia de tesis, en la que tot, absolutament tot, acció, caràcters, verosimilitut i

ESTUDI. DIBUIX DE R. CASAS

Ayuntamiento de Madrid

veritat escèniques, se sacrifica a la ditxosa tesis, de que la llei s'ha fet tant sols pels homes. Es llàstima que, contant com contava, ab elements pera bastir un drama de família que hauria pogut ser hermosíssim, hagi despreciat l'art, per anar a rompre una llansa en favor de la dona, com ho hauria pogut fer una conferència en qualsevolga societat feminista. I quan s'en convencerán alguns dramaturcs de que la tesis ha d'ésser un efecte i no una causa de la obra literaria!....

La companyia de la Mariani va donar poc aire solemne a la interpretació. Ella i la Paoli perxó varen estar molt be.

LOUTE. — Un *vaudeville* d'en Pere Weber que va fer riure molt als espectadors habituals, als *marianistes* empedernits. No deixa de tenir el seu ingeni la nova comedia, però quin cúmol de disbarats, de patotxades, de coincidencies i de inverosimilituts! No hi fa pas res, l'autor va dret com un tren exprés al seu fi i passa per sobre de tot, ho salta tot, sense caure mai, a riscos de trencarse la nou del coll i arriba al fi de sa tasca coronat, sinó d'aplausos, d'un chor frescal de rialles. La Mariani va estar deliciosa en el doble tipo de *Loute*, picaresca de debó i molt apetitosa. Els demés varen arrodonir el conjunt. Qué voleu més?...

MARIUCHA. — La rabiosa competencia artística i el renyit torneig, que, devant del públic, i en benefici del mateix, se feian i *libraban* les companyies dramàtiques, capitanejades per la Guerrero i per la Mariani i quina victoria semblava decidir-se a favor de la segona, principalment per l'aire marcadament modern de les obres estrenades, la major part, com hem dit, interesantíssimes i plenes de qualitats, veusaquí que tot de cop, potser per bogeries de la sort, se va declarar a favor de la primera.

No hi ha més: la Guerrero ens va sortir potser una mica massa tard, amb un drama de debó, amb una obra de gran volada, amb una producció forta, sana, sencera que més aviat sembla sortida, deixant apart el marcat caràcter castellà, de certs personatjes de les vores

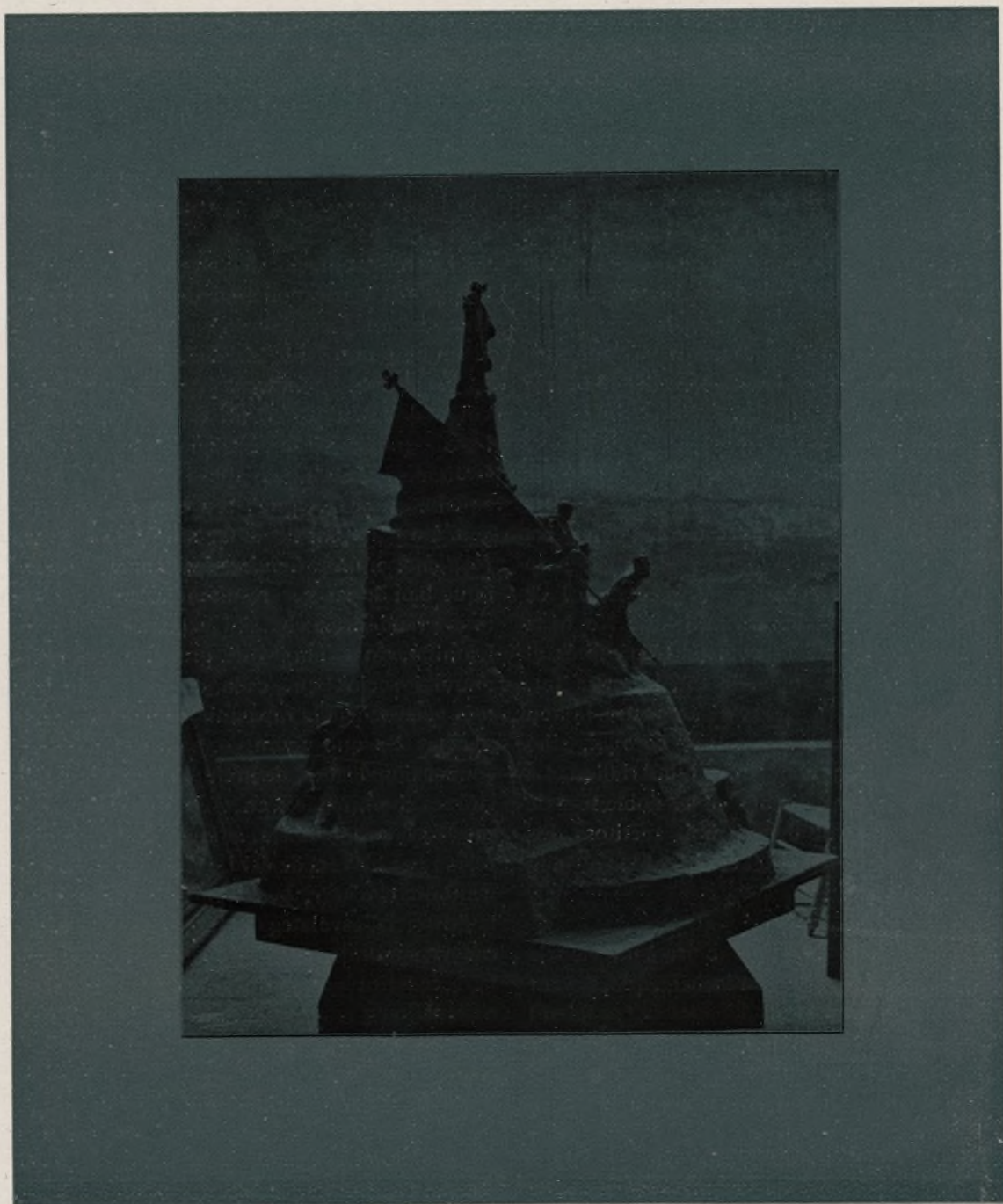
del Báltic, que de les vores del Manzanares.

Per altra part, aixó no té res d'extrany, donchs el seu autor, D. Benito Pérez Galdós, es avui per avui, la única eminencia espanyola, o més ben dit castellana, encare que ell no ho siga, que fa quedar bé als espanyols de totes les regions quan se troban en terra estrangera.

La representació del teatre modern, del teatre fort i transcendental de l'Ibsen, i d'en Hauptmann, toca de dret, en *tierra castellana* al eminent autor de *Realidad*.

En el drama *Mariucha* (quines *primicias* ha volgut don Benito oferirles al públic barceloní, i are... gracies per la part que'm toca) hi veig realisades, d'un modo quasi definitiu, totes aquelles promeses que'l seu extraordinari talent dramàtic ens havia fet am la esmentada *Realidad*, am *Los Condenados* i am la *Voluntad* i que han donat per resultancia, una obra de totes prendes. En ella s'hi exposa, am tota solemnitat, un assumpto de gran transcendencia moral i social, que cada dia sotraqueja am més persistencia la rapatania organisió de la societat en que vivim, o patim, farsida de convencionalismes, de prejudicis seculars i de rutines abominables; en ella el caràcter hermos de la protagonista, ánima lluminosa, clarejada per blavors de cel i enrobustida per inflexibilitats d'acer, ben trempat en el càliu de la desgracia, esvolatega seductor entre mitj de cadavres morals, pera pendre alé i volar enlaire, assolint les regions pures, en que hi regna la felicitat relativa, producte d'una fe sincera, d'una conciencia honrada i d'un treball regenerador.

Allisonada *Mariucha* per l'home que se sent nou i rejoyenit, després d'una llarga sentada am la seva conciencia, i poderosament ajudada per un pobre capellá de poble en el que hi resplandeix una puríssima ánima cristiana, sense cap tara d'hipocresia, ni de virtuts *acomodaticias*, logra fixá definitivament sa vida nova, unintse en matrimoni amb el seu enamorat mestre, després de desfogarse i llensar les últimes llágrimes que li quedan, a consecuencia del allunyament de sa família que no es més que un *terceto* fastigós de morts am vida.

ESBÓS DEL MONUMENT ROBERT
PER JOSEPH LLIMONA

Ayuntamiento de Madrid

JARDINS DEL LABERINTE

FOTOGRAFÍA DEL M. DE ALFARRÁS

El drama resulta, en son conjunt i en sos detalls, espléndit; els caràcters hi son dibuixats i sostinguts de ma de mestre. El primer acte està admirablement trassat i mogut tot ell amb un garbo insuperable. Tot el segon, es d'una intensitat d'emoció gran, al mateix temps que d'una novetat corprenedora. Aquest acte, per mi, es de lo millor que hi ha en el teatre castellà, *siglo de oro* inclusive. Els altres tres, potser un xic intermitens, contenen grans escenes que, per sí soles, fan la reputació d'un autor dramàtic; per exemple, la del capellà, Mariucha i Leon, en el quart acte, d'una tendresa solemne, qu'arriva a l'ànima; i la de Cesàreo i Leon, en el quint, aixís com tota la escena final.

El llenguatge que parlan tots els personatges no pot ser més fluid, més castís, més propi i d'aire més modern, sense enfarfeces retòrics, ni requincalles echegaraiesques que'ns el malmetin, ni per un moment i... are, també val a dir-ho, la companyia Guerrero-Mendoza s'ha lluhit en la interpretació i presentació escènica de la *Mariucha*. Els conjunts, especialment, els del primer acte, van sortir molt ajustats i tots, cada hu per la seva part, contribuiren al efecte total, qu'es, com he dit, notable. La Guerrero, encarnà molt bé la part de la protagonista.

En el primer acte i en tota la gran escena

del segon, va agradarme molt, igual qu'en Díaz de Mendoza, que fa i diu tot el paper de Leon, amb una sinceritat que conquista desseguida.

La presentació escènica molt cuidada i sempre propia. Llástima que les decoracions... però, en fi, deixem-ho córrer... aixó son petits defectes.

I are, Don Benito, la enhorabona!.... que'm farà'l favor de fer extensiva a Donya Maria i a Don Fernando.

LE NOUVEAU JEU. — La Mariani i en Paladini, no's volen donar per vensuts, doncs preveient l'importancia del estreno de *Mariucha* i les conseqüències, efectes i resultats del mateix, en el públic, en els crítics i en els amics, més o menos íntims d'ells i de la Guerrero i en Díaz de Mendoza, ens planten *à boca de jarro*, com aquell qui diu, *Le Nouveau Jeu*, de l'Henri Lavedan, qu'es un enfilall d'escenes satíriques, fetes amb un salero, un garbo, una solta i sobre tot un descaro, preciosos. Es difícil portar a la escena més atreviments i més osadís, però quan es ben fet, tot passa i tot s'empassa, am'ganes de dir: «Dónguimen més!» Son set actes, o més ben dit, set quadros, en que *no se sabe que admirar más*, si la fuetada que l'autor planta als pütxinell-lis de la classe mitja, tot esqueixantse de

riurer, o si, l'hermós, picant i agudíssim diàlec qu'esmalta contínuament la saborosa comedia.

En quant a la interpretació, am tot hi faltari aquell *cachet* especial de les aceres del Boulevard, molt bé, per part de la Mariani, de la Paoli, d'en Massi i d'en Bertramo.

IL GIGANTE E I PIGMEI. — Es una comedia dramática d'en Buti, forsa ben feta, però bon xic desigual i de la que no'n parlém am més detenció perque, francament, no'ns va agradar gaire.

I CORVI. — Aixó si qu'ens va agradar! Quin drama! I que'n sabia en Becque!... Alló es un bloc palpitant de vida, (válguins la frase, perque ja sabém que'ls blocs no palpiten) trasladat am tota justesa i clarividencia, a les taules, sense cops d'efecte, ni finals d'acte, ni faralles de guardarropia, pera *épater le bourgeois*, babau per regla general, tan aquí com a París.

Aquella familia, demunt de la que's llen sen famolencs, després de la mort del pare, tots els corbs de la societat, am l'intent, que logren, de ferla trossos i de menjárseli fins a la darrera filigarsa de carn, de diners i d'honorades: aquell Tessier jesuític, solapat, jueu i miserable, (del que algún exemplar, ben conegut per cert, ne tenim a Barcelona, gracies a qui sigui, ja comensém a tenir de tot), que planta sa grapa, punxenta i descarnada, demunt de la criatura d'ànima més hermosa de la familia, la qual, després d'inútils esforços pera desfersen, abaixa'l cap resignada a que la devorin a picades morals: aquella pobre Blanca, a qui fa tornar ximple l'esvahiment de les seves il·lusions de riquesa i d'amor: aquell manefa i enredaire de Bourdon, notari entremaliat, qu'empresona a la pobre gent, dintre dels fils imperceptibles quasi, però d'una gran resistencia, de tota la trama curialesca; i en fi, tots els altres personatjes que contribuheixen a arrodonir aquesta obra mestre del teatre modern, alló es vida, veritat i obra artística sana, moderna.

Ens hem de rendir a la evidencia. Rectifiquém ab molt de gust, lo que deiem més

amunt. En el torneig dramátic i artístic, lliurat aquest istiu per la Mariani (representant a l'art dramátic italiá, francés, alemany i noruec, es a dir, europeu) i per la Guerrero (representant solzament a l'Espanya, rancia, passada de moda, anémica i malparada) ha guanyat qui havia de guanyar: la Mariani, garbosament dirigida per en Paladini, i airosament secundada per la Evelina Paoli, qu'es una artista de debó i de la que esperém molt, però molt.

La interpretació de *I Corvi* acredita a una companyia. La Mariani va estar altament dramática en la gran escena final del tercer acte. Es lo millor que l'hi hem vist fer, i consti que ha fet coses molt ben fetes. La Paoli va fer una María interessantíssima. En Massi un Bourdon admirable i en Paladini — beneficiat aquella nit — un Tessier acabat, una barreja sinistre de Sylock i de Tartuffe. I are, gracies a tots per les bones vetllades qu'ens han fet passar i disfrutar.

UN DE LA PLATEA

LA COMPANYIA MARIANI. — La companyia de la companyia a qui dona nom la senyora Mariani, i'l prestigi de la seva autoritat el Director Paladini, ha acabat les seves tasques. — Poques companyies dramátiques, poden alabarse de haber produhit en tant poc temps, un conjunt d'obres tant diverses e interessants per conceptes diferents; baix el punt de vista educatiu, les representacions que finiren el dia 28 del corrent, han sigut de les més profitoses i de les més aprofitades. Al costat d'algunes produccions del teatre modern italiá que'ns avansa de molts anys com a idees, la companyia Mariani-Paladini, ens ha fet conèixer produccions que farán rotllo durader, com la *Felicitá in un cantuccio*, i *Les corbeaux*, que no meresqueren l'aprobació dels corbs barcelonins.

Ens agreguém de tot cor, a les manifestacions de simpatia de les que foren objecte el senyor Paladini, la senyora Mariani i el seu marit, aixís com tota la companyia, en la que figuraven actors de verdader valor artístic, com son el senyor Bertramo, la senyora Paoli i'l senyor Massi.

I al acabar, veig que dic lo mateix del *de la platea*, cosa que no'm sab greu i en fe de lo que firmo més avall.

DESCENTRALISACIÓ DE CRÍTICA. — Les representacions de *Mariucha* i les crítiques a les que ha donat lloc, han armat una serie de atacs i respostes que per ara no s'aparten de la cortesia dels combats d'esgrima.

En fi de tot, es ja hora de que poguém

dir lo que pensém honradament, sense por de perdre destins ni'ls dictats de graciosos, que son maneres hábils i fácils de passar els esculls de la crítica. — Si els autors i les companyies poderoses ho havien de creurer, procurarien que a cada estreno de Madrit, hi anessin redactors d'aquí i d'altres poblacions, am tanta raó com la que ells tenen per enviarne aquí, i publicar edicions en les ciutats importants, que no anyadeixen res a la llarga historia del atrás periodístic de la nostra terra.

EL DEL GALLINER

El laberinto

EL Sr. Marqués de Alfarrás y de Lupiá como sucesor de la Casa de Roger y éste de la de Vallsecha desde más de cinco siglos posee esta casa de campo.

Fué señor de aquélla el jurisconsulto barcelonés Jaime de Vallsecha, señor en aquel entonces de la torre «Subirana», que así se la llamaba por la gran torre que existía y de la que se conserva una gran parte dentro del edificio que posee el Sr. D. Juan Desvalls y de Amat, actual Marqués de Alfarrás y de Lupiá; y cuya casa de campo ha sido durante un siglo admiración de propios y extraños.

Los antiguos dueños tenían establecidas muchas de sus tierras á diferentes particulares en que se hallaban construídos varios mansos y casas á ella contiguos, siendo sus colonos, hombres propios y afocados á dichos señores á quienes pagaban sus correspondientes censos, servidumbres y diezmos en todo el distrito de aquel territorio llamado de San Ginés de Agudells y también Horta.

Cuando la referida finca pasó á los antecesores del Sr. Marqués, se la denominó *torre de Lupiá* por existir la torre mencionada junto á la casa de labranza y otros cuerpos de edificio que fueron modificándose paulatinamente.

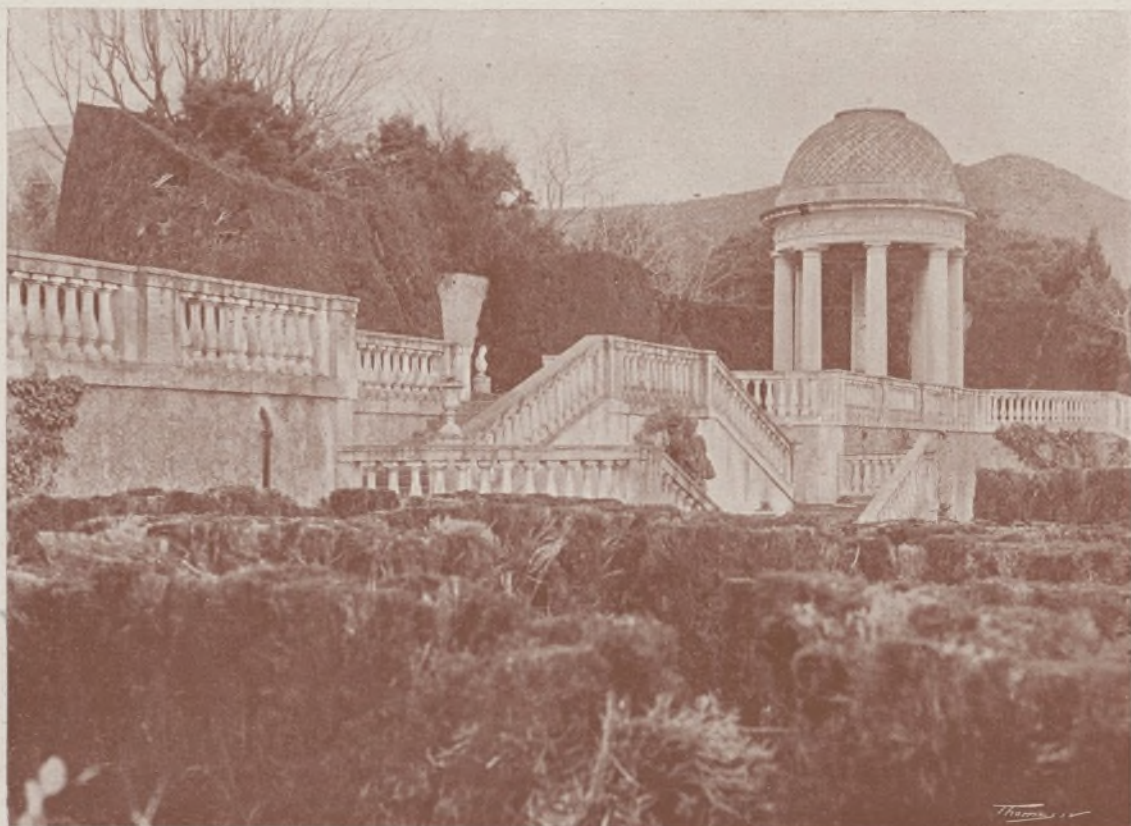
Data la torre de gran antigüedad y según los documentos que se custodian en el archivo del Sr. Marqués, tomó posesión de aquella fortaleza el jurisconsulto Jaime Vallsecha en 1377.

Este documento fué autorizado por el notario barcelonés Francisco Ladernosa en Barcelona á 6 de Mayo de 1377, el mismo año en que se hizo una confesión de «hombres propios» (siervos de la gleba), con la prestación de homenaje correspondiente.

Esta torre en su principio se encontraba aislada y sin edificios para habitaciones en su contorno; la puerta de entrada se hallaba á cuarenta palmos del suelo y se ascendía á ella por medio de una escalera portátil de cuerda ó madera; en su primera bóveda ó techo había un agujero circular á propósito para escondrijo; estaba rodeada de aspilleras y terminaba con una especie de terrado cubierto expreso para la defensa.—Próximo á la torre existía un edificio en forma de templo que posteriormente quedó amalgamado con otros que fueron construyéndose.

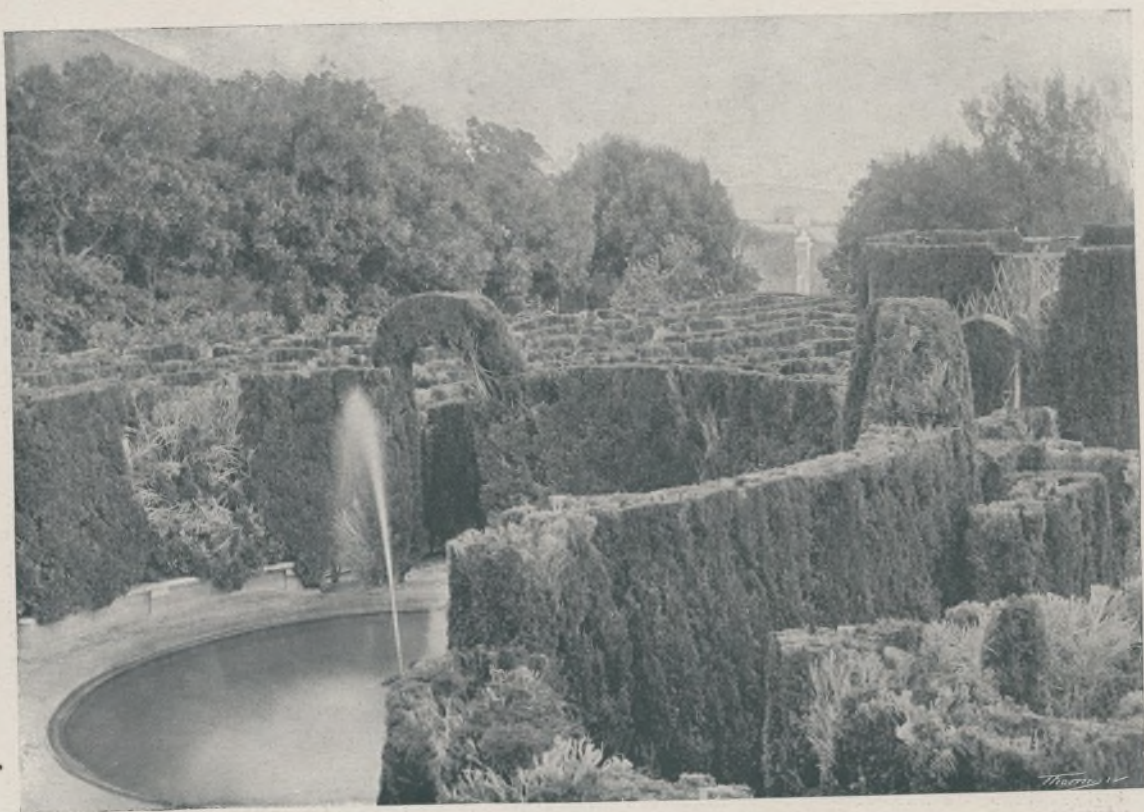
Los hermosos jardines, parque y Laberinto comenzaron á iniciarse á últimos del siglo XVIII y en 24 de Octubre del año 1793, el señor don Juan Antonio Desvalls, Marqués de Lupiá, dispuso el comienzo del arreglo de las paredes y excavaciones que se confiaron al maestro de obras Andrés Valls sucesor de Jaime Valls, que fué quien comenzó las paredes de cerca en el año 1791; duraron estas si bien con algunos intervalos hasta el año 1799.

En las cuentas presentadas, hay tres partidas que se refieren al juego del Laberinto cuyo

JARDINS DEL LABERINTE.
FOTOGRAFIA DEL M. D'ALFARRÁS

Ayuntamiento de Madrid

JARDINS DEL LABERINTE.
FOTOGRAFIA DEL M. D'ALFARRÁS

cerco de cipreses se construyó y sembró durante el espacio de 1797 á 99 en que se construyeron los conductos para el desagüe.—En 1792, según consta de unos pactos entre el Sr. Marqués y el hortelano, se impone á éste la obligación del cuidado de los bojés y chipreses, lo que indica el comienzo ó preparación del cuadro del Laberinto que ha dado nombre á la finca.

D. Juan Desvalls, Marqués de Lupiá y de Alfarrás, presidente que fué de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona, ideó estas mejoras, no solo con el fin de hermosear aquellos jardines, si que también con el benéfico objeto de ausiliar á los muchos infelices que estaban sin trabajo á causa de la guerra con los ingleses y de la crisis que estaba pasando España durante el final de aquel siglo y principios del siguiente.

El trazado y plano de los jardines, de sus fuentes y cascadas, de las glorietas, templete, galerías, etc., fueron ideados y ejecutados por el ingeniero italiano Domingo Bagutti que firmó el dibujo de la fuente Egeria en 1804, fuente que está construída sobre el gran estanque del Parque Laberinto.—El mismo Bagutti fué autor del plano del bosque, de los templete griegos y de las demás construcciones y estatuas que adornan aquella hermosa granja.

La pericia del ingeniero Bagutti y la ilustración notoria del Sr. D. Juan A. Desvalls, maestro en ciencias naturales y Artes, eran los más apropósito para la concepción de aquellos hermosos jardines que fueron dotados y enriquecidos de muchas plantas exóticas y desconocidas, encerradas en grandes invernáculos que hizo construir el mencionado Sr. Marqués. Situada esta hermosa propiedad en una posición topográfica bastante elevada desde la cual se domina toda la campiña, se vé en lontananza á Barcelona y en último término del horizonte el mar, que contrasta de un modo sorprendente con las vistas de los montes que cubiertos de vegetación se divisan á espaldas de los jardines. Al entrar en la propiedad se encuentra un grandioso patio con estanque y juego de aguas en el centro que da frente á la fachada, á cuya izquierda se halla la capilla con el panteón de la familia de tan ilustre casa.

A la entrada de los jardines se halla la plaza de los Leones, construído á mediados del siglo pasado, en conmemoración de la visita efectuada por los reyes Fernando VII y su esposa doña Amalia.

A la entrada del Laberinto, de cuya construcción se tiene ya noticia, se halla colocada una lápida de marmol cuya inscripción expresa las siguientes palabras:

Entra, saldrás sin rodeo
el laberinto es sencillo,
no es menester el ovillo
que dió Ariadna á Teseo.

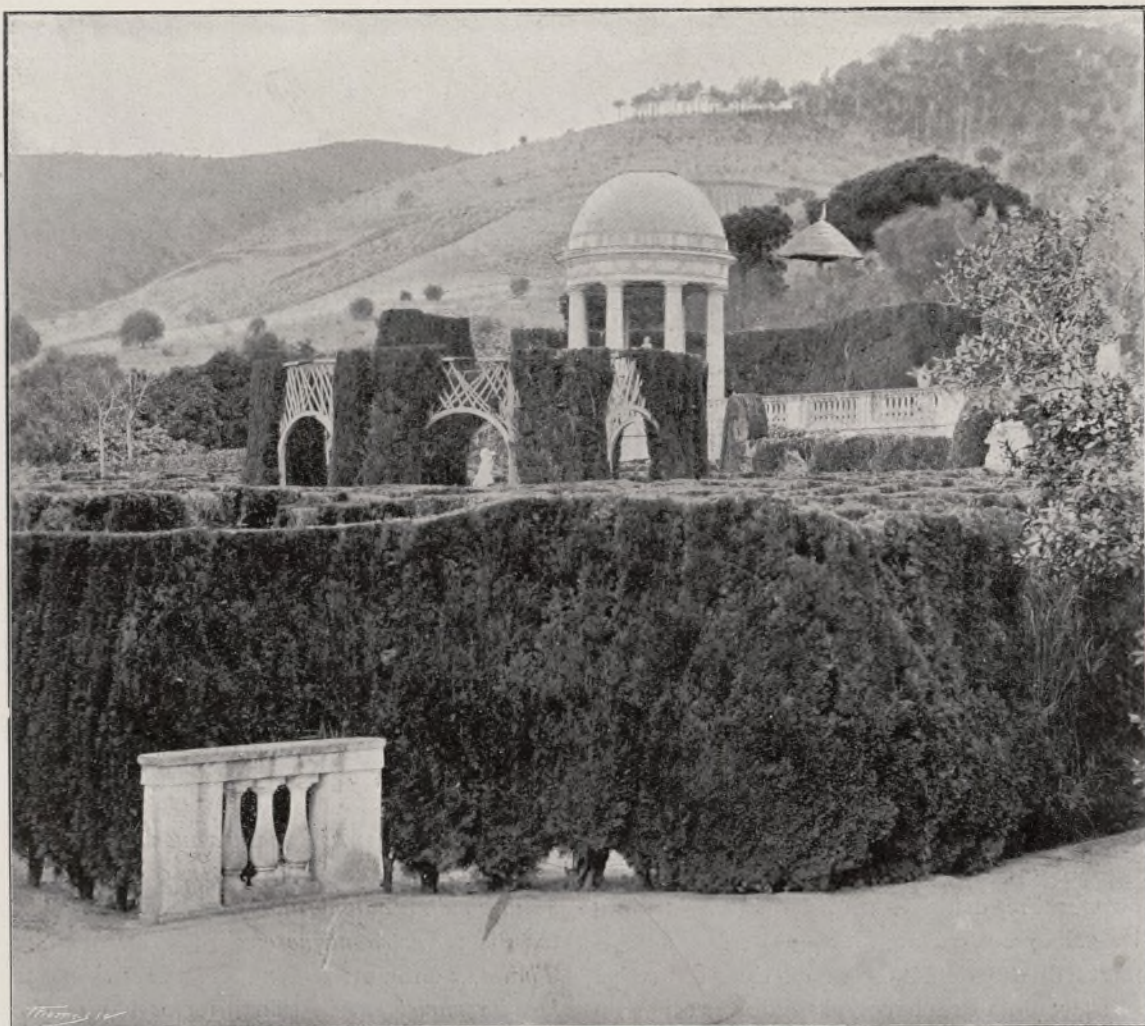
En los espaciosos terraplenes de la terraza se hallan las estatuas de Elisa y Artemisa bajo dos elegantes templete, varios bustos y bajo relieves de mármol con varios juegos de agua; próximo á este sitio hállase la cueva en la que en medio de una copiosa lluvia aparece la ninfa llamada Eco, entre rocas, y en una de aquellas se lee lo siguiente:

De un ardiente frenesí
Eco y Narciso abrazados,
fallecen enamorados,
ella de él y él de sí (1).

En frente hállase un estanque circular con elevado surtidor.

Conforme se va subiendo en dirección á la montaña se halla un extenso estanque en forma de canal que circuye gran parte de los jardines y que fué construído en 1853; la profundidad de diez y seis palmos permite el paseo en bote.—Tiene catorce grifos de agua, diferentes puentes de mampostería y dos rústicos, uno de estos giratorio con objeto de entrar á una isla microscópica en el centro de la cual se halla un kiosco rústico con ventanales de cristales de diversos colores para gozar del encantador panorama que se divisa. Sigue una magnífica escalinata con otros diversos bustos y jarrones de mármol, que conduce á una hermosa glorieta, que á usanza de los templos griegos parece sentada en la cumbre de una colina, según se destaca graciosamente sobre los demás objetos y matizados grupos de árboles.—Este templete es una fiel imitación de arquitectura jónica, interior y exteriormente es-

(1) Tenga en cuenta el lector que al efectuar estas bellezas artísticas reinaba el más exagerado romanticismo.

JARDINES DEL LABERINTE.
FOTOGRAFÍA DEL M. D'ALFARRÁS

Ayuntamiento de Madrid

JARDINS DEL LABERINTE

FOTOGRAFÍA DEL M. D'ALFARRÁS

tucado, con elegantes columnas, estatuas y bajo-relieves al pie de la cual se lee: «El día 10 de Octubre del año 1802 D. Juan Antonio Desvalls y de Ardena, Marqués de Lupiá y Alfarrás dueño de esta casa de campo, tuvo la satisfacción de que con el fin de ver este sitio de recreo, le honraran con su presencia las Reales personas de sus Soberanos los S. S. Don Carlos IV y D.ª María Luisa de Borbón, los S. S. Sres. Príncipes de Asturias D. Fernando y D.ª María Antonia de Nápoles, los Sres. Infantes de España D. Carlos y D. Francisco de Paula, el Sr. D. Luis I rey de Etruria y el Infante de España D. Antonio Pascual, hallándose á la sazón la Côte en Barcelona con el plausible motivo de la celebración de los augustos casamientos de los Serenísimos S. S. Príncipes de Asturias y del S. Príncipe heredero de Nápoles D. Francisco Genaro con la señora Infanta de España doña María Isabel y para perpetuar la memoria de un día tan feliz puso este monumento». La parte superior se halla coronada de un friso con grupos de graciosas figuras y trofeos que representan la agricultura y las artes á que se refieren las siguientes

inscripciones: *Artis naturæque parit concordia pulchrum* y en su dorso: *Ars concors fætum naturæ matris adumbrat*.—En una de las puertas dice: *Nostra neque erubuit silvas habitare Thalia*, y en la otra: *¡O nullo turbata dolo pax hospita ruris!* En la sala interior hay cuatro puertas colaterales con cuatro estatuas colocadas con nicho y el retrato del Marqués fundador: Este bajo-relieve está circuido de varias musas.—Al pié del propio edificio, hay un grandioso estanque de unos cuatrocientos palmos y veinticinco de profundidad con otra lápida de mármol y la siguiente inscripción: *Hoc terræ sitiendi marchio ruris delitiarum amator auxilium paravit. A. D. 1794*.—A continuación existen otros estanques con juegos de agua y debajo un arco tosco de piedra y en verde alfombrado la estatua de la ninfa Egeria sentada en el suelo; remata estos bellos jardines un bosque natural cuya espesura forma el fondo de este magnífico parque.

A más de los monumentos indicados, existen en esta propiedad una infinidad de caprichos ideados por sus propietarios, así ocurre con la sencilla cabaña que se cobija bajo copu-

dos arbres, en cuya habitación interior aparece la simpática figura de un antiguo colono vestido á la usanza de nuestros labriegos.— Otra cabaña llama la atención de los visitantes situada esta en un hermoso y delicioso fondo de torrente y arboleda, figurando un viejo cementerio: hállase una modesta ermita en cuyo interior se vislumbra un monje en oración con el libro de rezo en la mano: la soledad, lo adecuado del cuadro y la figura de tamaño natural del monje forman un contraste que impresiona y cautiva. Muy cerca de la casa del ermitaño había un corpulento roble con una mesa suspendida al centro que estaba rodeada de bancos, otro árbol con una capilla dentro del tronco figurando un *ex-voto* con la imágen de la Virgen, y una vieja higuera que aún se conserva y de cuyo tronco se vé manar el agua.

No es de extrañar que los jardines de este sitio semi-Real, hayan sido visitados y admirados por extranjeros y nacionales y que entre éstos últimos, los barceloneses en especial, hayan sido entusiastas visitantes de tales maravillas pues maravilloso fué el Laberinto en el transcurso de últimos del siglo XVIII y durante el siglo XIX.

La bella posesión de los señores de Alfarrás tiene para la mayor parte de los catalanes que nacimos á mediados del siglo XIX un singular encanto difícil de explicar y más difícil aún de

hacerlo comprender á las almas vulgares y á los que participando del materialismo de la época actual hallan poco solaz en las bellezas naturales, las que armonizadas con las fábulas de la mitología, la poesía y las bellas-artistas forman el armónico conjunto que ostenta el Laberinto y que tantos recuerdos encierra dentro de sus antiguos muros.

Ejemplo evidente de aquella bella Arcadia es la entrevista efectuada por el rey Carlos IV al entonces Marqués de Alfarrás al cual dirigió las palabras siguientes: «Marqués, esto es magnífico pero me parece *mucho* para un particular.—Efectivamente, señor, repuso el ilustre Marqués, es mucho para un particular, como Vuestra Majestad dice, pero es *poco* para ofrecer á un Monarca». Este diálogo explica sin embargo la grandeza de esa hermosa posesión comparada en otro tiempo á los más bellos sitios Reales.

Hoy día, el Laberinto con los adelantos del siglo actual no puede citarse como maravilla al lado de los grandiosos parques que existen en Europa; en cambio es de admirar por el ambiente poético que allí se respira especialmente en la estación de verano en que la familia del señor Marqués pasa en la quinta de sus mayores, deliciosos días, prefiriendo la tranquilidad de aquel ameno sitio al bullicio de los establecimientos veraniegos del extranjero.

FRANCISCO DE A. DE BOFARULL

Whistler †

HA mort a Chelsea, aprop de Londres, el famós pintor Nord-americà, James Abbot Mac-Neill Whistler. — Amb aquestes quantes paraules n'hi haurie prou per donar compte de la seva desaparició d'entre'l món dels vius, si no prescindíssim en aquest cas, com en tots els possibles, de les poques aspiracions artístiques reals que son les corrents per aquí. Prescindint-ne i donant a la gran personalitat artística l'importància que ja té per tot arreu, no titubeïjem en dir que l'obra de Whistler, nom amb el que tot curtament se'l

coneix, es de les que figuren en la dotzena de les que poden aspirar als primers llocs, que's disputaran silenciosament una immortalitat humanament durable, entre les produccions pictòriques del segle XIX.

El pintor quines obres ja frueixen de la gloria dels Museus i de les grans col·leccions, si tenie grans qualitats americanes, era més per atavisme i per materialitat de naixença que per resultat de la costum o de l'educació. Nascut en 1834, a Lowell població del Massachusetts, un dels Estats de l'Unió més avansat

en civilització moral i material, foren els seus pares, descendents d'antigues famílies americanes dels Estats de la Louisiana, encara que d'arrel irlandesa per part de pare i escocesa per la de la mare. En el moment del daltabaix que trastornà els Estats Units produint la guerra de cessació, el pare qu'era enginyer, esperà la represa de la normalitat anant a Europa i la primera educació, la rebé el futur gran pintor, a Sant Petersburg. — Arribat a l'adolescència i seguint una costum de família, entrà a l'Acadèmia militar americana, de West-Point, en la que adquirí molts coneixements que mai fan nosa i un esperit bel·licós que no l'ha deixat durant tota la seva vida, més no fou possible que l'espirit artificialment militar ofegués les grans condicions naturals d'un organisme creat per ser un artista de primer ordre i com ell deie, potser per humorisme, quan sent oficial treballava en la confecció dels plans d'Estat Major, a Washington, les mans se n'hi anaven a posar montanyes en moltes planures i a harmonisar estèticament les curves de les costes. — Afortunadament per les armes i les arts, tingué el valor de arreconar l'espasa i els compassos i sen anà a París aont durant alguns anys, en mitx de una lliure vida bohèmia, treballà arduament en el taller del intel·lectual pintor Gleyre, en el que també comensaven les seves gloriuses carreres aquells altres dos pintors tant poc coneguts entre nosaltres, que s'anomenaren Degas, i Fantin Latour.

A París, treballà i publicà les primeres puntes seques (1) conegudes amb el nom de *French set*, en 1859 i per aquells temps exposà a l'Acadèmia Reial de Londres, un quadre encara ortodoxe de factura, que representa una senyora tocant el piano mentre se l'escolta una nena dreta i apoiada en l'harmonió instrument. Dos anys més tard, envià al únic Saló de pintura que hi havia a París, el seu quadre ja artísticament revolucionari, *The little Girl*, que naturalment fou rebutjat per les il·lustres nul·litats que formaven el jurat d'admissió, però que tingué la més gran anomenada en el famós saló dels refusats organi-

sat en un pis del Boulevard Montmartre, per ell, en Manet, Degas, Sisley, Pissarro i Zandomeneghi, que defensà el jove Zola amb la vehemència que l'hi era peculiar. Disgustat per l'acollida negativa dels parisencs, feu una excursió a Londres i seduït per les harmonioses hermosures de les vores del Tàmesis, fixà la seva residència a Chelsea, aon acaba de morir. D'aquelles terres plenes de delicadeses de color, ne tragué la seva sèrie de *Nocturnes*, entre'ls que ha quedat com a mostra notable, el que feu impressionat per els focs artificials en els jardins de Cremorne, titulat: «Nocturn en negre i or», manera de senyalar les seves obres que feu fortuna entre els badocs i snobs i que tot atraïent les multituds indiferents, el feu apreciar d'alguns coneixedors i artistes, comensant a correr el nom de *Whistlerisme* amb el que's coneixie la manera de sentir l'art traduït per el seu temperament.

I amb aquest comensament d'èxit, nasqueren junt amb els primers admiradors, els primers enemics, entre'ls que's contà al gran artista idealista, John Ruskin, enemistat que s'enverinà més i més fins a pendrer proporcions comparables amb les de les lluites wagnerianes. El moment culminant de aquesta guerra artística, fou la de la publicació del *Ten o'clock*, que ve a ser una mena de credo Whistlerià, a la que fa joc del costat Ruskinià, el *Fors clavigera*. Finalment el pintor s'engué els partidaris en força i qualitat, publicant l'agudíssima sátira titulada: *Gentle art of Making Enemies*, amb la que efectivament s'en creà molts i de cuidado.

Aquest esperit de lluita que l'ajudà moltíssim a ferse célebre, l'hi valgué diferents disgustos qu'ell sabie girar en descrèdit dels seus enemics i entre'ls més notables, hi há el procés en danys i perjudicis que promogué contra Lord Eden, per haberse aquest negat a pagar doscentes guinees per un retrato de Lady Eden. En el procés que fou lo més ruidós possible, testimonarien els més célebres pintors i crítics (1) sense que's pogués arribar a una conclusió, com es natural en matèria d'art. De tots modos, la mala contesta den Whistler al *Attorney general*, Sir John Holker, es d'a-

(1) Aiguafort gravat amb la punta seca del buril sobre una planxa d'aram sense vernís.

(1) A Inglaterra n'hi han.

Pèl & Ploma

quelles que queden i fins s'imiten per ingenis de segona mà. Preguntant-li el fiscal de S. M., en quant temps havia pintat el retrato de Lady Eden, contestà el pintor que en un dia i que potser l'havia retocat un xic un altre dia, (1) contesta que naturalment no cabie en la perruca del digne funcionari que l'interpelà fortament per tenir l'atreuiment de demanar un jornal de doscentes guinees i una indemnizació de mil, per *depredació de mercaderia*, a lo que contestà modestament l'Whistler, dient que les demanave per el valor d'una experiencia que representave tota una vida. (2) I amb aixó, si no guanyà'l procés, adquirí la consideració de tots els oients inteligents. L'obra, fou trocejada i ara Lord Eden o els seus hereus se'n deuen escriuixir, perquè se la podrien vendre amb un interès del capital que no dona cap negoci.

En un altra ocasió, un jurat de Munic, l'hi donà una medalla de segona classe a la qu'ell respongué donant al jurat, gracies de la mateixa segona classe.

Es també curiosa i gràfica la frase am la que donà per disolta la Societat britànica d'artistes, dient: *queda en peu la Societat britànica; els artistes, desapareixen.*

Fora llarc citar els fets d'aquest gènero que realisà durant la seva activíssima vida, pero per acabar, convé indicar el més notable, que l'hi conquistà el decidit favor de totes les opinions i que fou en ocasió de celebrar una triomfal exposició a Londres, en la que a sota de cada quadro hi habie uns altres quadrets am les crítiques que cada obra habie merescut i que com se pot suposar ni per casualitat tenien cap punt de contacte entre elles ni gaire que veurer am les obres en sí. L'esclat de riurer fou d'aquells qu'axafen a les víctimes, perquè no's tracta d'un acte de graciós, si no de l'obra d'un home que presenta seriament tota una vida de consciencia i de lluita, i a les hores lo que fá riurer, es la nimietat de la crítica injusta, per formal que sigui. L'Whistler, era d'aquells que mai se prenien de serio les coses que fan riurer, encara que sovint rigués de coses series.

(1) About a day. I may have put a few touches to it next day.

(2) I ask it for the knowledge of a lifetime.

Aquest criteri empleá am lo que l'hi succehí a Madrid, quan en Durand Ruel enviá l'esplendit retrato del que'n publiquem en el present número una reproducció; l'obra, potser l'obra capdal de la seva vida, no meresqué ni una menció, esceptuant la den Rodrigo Soriano que aleshores feie afortunadament de crític i quan els amics l'hi feien comentaris per provocar una resposta del genial pintor, la formulave dient qu'era molt natural que els espanyols no fessin cas d'un deixeble aprofitat de Velázquez i de Goya.

El quadro, figurá en el primer Saló del Camp de Mars, del que'n fou un dels fundadors en 1890, i l'Estat francès escepcionalment encertat, l'adquirí i'l colocá en el Museu del Luxemburg, del que'n sortirà dintre deu anys pera fruïr la gloria bastant definitiva del Louvre, am l'Olympia den Manet i altres obres dels refusats de 1861.

Entre les obres més conegudes den Whistler se conta un sensacional retrato de *Carlyle* que posseheix el Museu de Glasgow, una serie de vintissis puntes seques de Venecia, que son una maravella, el retrato de Miss Alexander, el de Lady Archibald Campbell i molts altres que per haber passat de les seves mans a les dels afortunats possehidors particulars, encara no son prou conegudes.

Entre les distincions que obtingué, conta el títol de Sociétaire del *Champ de Mars*, i de la Academia de Sant Lluc, de Roma, la Creu de oficial de la llegió d'honor de Fransa, quina roseta no deixava ni sota l'orquidea extraordinaria que sovint portava al trau, l'ordre de Sant Miquel i la de la corona d'Italia i'l títol d'académic de les de Baviera i d'Escocia i moltes altres, entre les que no hi ha ni un ditet de cinta espanyola per aquell admirador i deixeble moral dels nostres grans pintors, devoció que compartien amb els artistes inglesos Lawrence, Turner, Reynolds, Gainsborough i Romney.

En aqueix oblit, compartia l'indiferencia espanyola la direcció dels grans museus de Londres, que com diu molt bé un dels millors escriptors d'art, d'Inglaterra, succeheix que mentres les provincies, Fransa i América tenen grans obres del mestre, els museus de

LA MARE DEL AUTOR. FAMÓS QUADRO DE WHISTLER †
MUSEU DEL LUXEMBURG

Ayuntamiento de Madrid

Londres se quedaven sense cap, discutint estèrilment si l'Whistler era un geni o un *farceur*.

L'home que coneixiem molt de vista i de obres, que son les úniques relacions afectuoses que poden establir-se entre grans homens i tristos mortals, era durant els últims vint anys, un original cada vegada més vellet, més refinadament elegant, més arrugat, pintat i empolvat. De la vora, la veu era aguda, estrident com la d'uns ferrets i repartint un ofegador flaïre de perfums sibarítics, que'l feien extraordinàriament antipàtic; mes els ulls, uns

ulls d'àliga jove amagats en un cós de gloriós carcama!, perdonaven totes les antipaties instantives; explicaven l'excelsitud de la seva obra.

Aquesta, no som nosaltres els destinats a explicar-la ni definirla; d'aquesta feina, ja se'n va cuidar ell i de tal manera, que fore inútil comentar-la en paraules, tant per els que ja la entenen i per xó no ho necessiten, com per els que no l'entendrien ni veient-la i que per xó tampoc sen curen. En els frisos dels grans museus del món, s'hi té d'anyadir un nom més.

PINZELL

Joaquim Cabot

EL president de la sòlida, de la clàssica institució de cant, que porta el nom d'*Orfeo Catalá*, és un *artiste*. No cal fer-li cap mercé per atribuir-li aquesta qualificació, que molts demostren no mereixer de tant com breguen per obtenir-la.

En Joaquim Cabot, ha viscut en mitx d'un dels ambients que sempre i per tot arreu, han derivat més vocacions d'art. Es aquest ambient, la joieria; d'ella n'ha tret además del gust exquisit i refinat que's veu en tot lo que en el ram del seu ofici esculleix, aquelles altres idees artístiques que's tradueixen en aspiracions i treballs incansables en pro del major espandiment de l'art de la terra. L'excursionisme que fa estimar lo que'ns rodeja, qu'acostuma a les alsades, als espais infinits, als horitzons llunyans; l'*Orfeo* que manté vibrant el ressó de les cançons que de la terra han nascut:

aquestes son les aficions a les que en Joaquim Cabot ha dedicat molta part de les seves energies.

Mes la costum de admirar les gemmes engalsades en metalls preciosos es tant germana de la poesia, que de tot temps en Cabot ha sigut un lapidari de la paraula, tallant i obrint llums a les idees fins a brollarne les cares armonioses de les rimes.

De tots aquests treballs, com ell mateix diu en una carta escrita a n'en Francesch Matheu, n'ha fet una tria, publicantla en un volumet d'aspecte airós quin títol *A cop calent*, enclou l'estat d'esprit a quin impuls ha obeït l'inspiració del poeta. Les composicions agrupades sota noms de flors ben significatives, demostren totes la forsa de sensacions de l'autor i aquell gust que en tots els seus gustos ha demostrat.

NICOLAU SERRAFINA

Noves & velles

BENITO PEREZ GALDÓS. — El seu retrato dibuixat per en Casas, es el que repartim com facsimil, advertint que fora dels merits artístics e iconogràfics que pugui tenir, posseïeix el de ser la primera prova de fotogra-

vat tirada am màquina ordinària, sobre paper de fil sense mullar, proves d'una bellesa plástica que mai tindrà el malehit paper lluent que totes les revistes, inclús la nostra, se veuen obligades a emprar.

ALS SUSCRIPTORS DE BARCELONA. — Desde'l present número, queda encarregat del repartiment de **Pèl & Ploma**, al domicili exacte dels subscriptors, l'establiment conegut amb el nom de Faians Catalá, Granvia, 289, aon poden ferse les reclamacions. Els números anirán protegits per un sobre clos, qu'assegurarà la recepció de números nets e intactes. Les llibreríes que ens han afavorit am nombroses subscripcions, continuaran com es natural, servint als seus clients en les condicions actuals.

LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA. — Per falta material d'espai, no poguerem saludar en el moment de la seva aparició, al nou company de la premsa il·lustrada barcelonina. La *Il·lustració Catalana*, es sino la mateixa que's publicá durant tants anys, l'esperit mateix de aquella publicació que com l'actual, dirigeix en Francesch Matheu. Filles de les mateixes màquines, l'*Il·lustració Catalana* i'l **Pèl & Ploma**, responen a finalitats diferents, mes no oposades. Per aquest sol motiu si no n'hi haguessin d'altres d'ordre més elevat, saludem l'aparició del nou semmanari il·lustrat, com un element qu'afavorirà la difícil tasca d'atraure l'esperit públic cap a les corrents artístiques, en les que'ns movém. Rebi l'*Il·lustració Catalana*, els més sincers desitjos de prosperitat i llarga vida.

NUESTROS GRABADOS.—Estudio para una estatua fúnebre, por José Llimona, pág. 193. — Maleina, busto decorativo, por Lamberto Escaler, pág. 197. — El beso perdido, busto decorativo, por Lamberto Escaler, pág. 200. — Nurion, mascarilla decorativa, por Lamberto Escaler, pág. 201. — Vasija decorativa, por Lamberto Escaler, pág. 203. — Invierno, medallón decorativo, por Lamberto Escaler, pág. 204. — Joaquín Cabot, presidente del Orfeón Catalán, dibujo de R. Casas, pág. 205. — Estudio de mujer, dibujo de R. Casas, pág. 208. — Boceto para el monumento del Dr. Robert, por José Llimona, pág. 210. — Jardines del Laberinto, cinco fotografías por el Marqués de Alfarrás, pág. 211, 214, 215, 217 i 218. — *La madre del autor*, famoso cuadro de Whistler; Museo del Luxemburgo, pág. 222.

LA CASA DE LES INFANTAS. — L'excitació que dirigiem als aficionats, en el número de Febrer, sembla que ha donat resultat. Un marxant d'antigüetats, de París, ha adquirit els materials artístics de la casa de *las infantas*, de Saragossa, per l'enorme quantitat de sis mil pessetes!! La mitat del preu d'una *tribuna* de les que's fan a les cases de Barcelona.

VISITA. — M. Eugène Montfort, redactor de la *Revue Naturaliste* i de la *Revue de revues*, ha vingut durant el present mes a Barcelona, per conèixer la ciutat i un xic del seu esperit. L'il·lustrat autor de *La Beauté moderne*, ens afavori ab la seva visita.

TEATRE ÍNTIM. — Els artistes aficionats i *professionals*, que dirigeix l'Adrià Gual, preparen una serie de representacions diaries, que podran fer factible una campanya de dos mesos.

REPRESENTACIONS ESCEPCIONALS — Un grupo d'eminents artistes inglesos dirigits per el gran dibuixant Walter Crane, comensará dintre poc, una serie de representacions teatrals quina presentació será lo millor que s'haurá vist. Les representacions tindran lloc cada diumenge a Londres i's comensarán amb una obra d'Eurípides.

NOS GRAVURES. — Statue funéraire, cbauchée, par Joseph Llimona, pag. 193. — Maleine, buste décoratif, par Lambert Escaler, pag. 197. — Le baiser perdu, buste décoratif, par Lambert Escaler, pag. 200. — Nurion, masque décoratif, par Lambert Escaler, pag. 201. — Vase décoratif, par Lambert Escaler, pag. 203. — L'Hiver. Medaillon décoratif, par Lambert Escaler, pag. 204. — J. Cabot, président de l'Orpheon catalan, de Barcelone; dessin de R. Casas, pag. 205. — Etude, dessin de R. Casas, pag. 208. — Maquette du monument au Dr. Robert, par Joseph Llimona, pag. 210. — Jardins du Labyrinthe, cinq photographies, par le Marquis d'Alfarrás, pags. 211, 214, 215, 217, 218. — *La mère de l'Auteur*, tableau de Whistler; Musée du Luxembourg, pag. 222.

Obrador Gràfic. Thomas. Barcelona

Ayuntamiento de Madrid